

# 'hak-al'

1  
FEBRUARI  
1994  
20e JAARGANG



natuur-en vogelwacht  
CULEMBORG



**Kontaktadres:**

Natuur- en Vogelwacht Culemborg,  
Postbus 381, 4100 AJ Culemborg.

**Bestuurssamenstelling:**

Wim Kievit, Verdijkstraat 13,  
4102 CL Culemborg; tel.: 14561.  
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,  
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.  
Frans Waroux, Moerbeiboom 45,  
4101 WC Culemborg; tel.: 15393.  
Breun Jansen, Eikeboom 31,  
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.  
Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,  
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.  
Kars Veling, Akkerwinde 9,  
4102 JJ Culemborg; tel.: 31689.  
Henkjan Kievit, Lange Havendijk 34,  
4101 AT Culemborg; tel.: 21425.

**Klubhuis:**

"De Ketelvink", voormalig "Ketelhuis" op  
Terweijde, Middelcoopstraat 1A Culemborg.

**Bibliotheek:**

Gerrie Monfils (tel.:03473 - 77638)  
Cor Maurice (tel.:03450 - 20857)  
Boeken / verslagen in "De Ketelvink".  
Geopend: vrijdag van 19.00 uur tot 19.30 uur,  
uitgezonderd de maanden juli en augustus.

**Lidmaatschap:**

Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester,  
evenals adreswijzigingen.

**Penningmeester:**

Frans Waroux, Moerbeiboom 45, Culemborg,  
tel.: 03450 - 15393.  
Gironr.: 34.33.351 t.n.v. F.H. Waroux,  
rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

**Kontributie:**

Betaling per toegezonden acceptgirokaart.  
Jeugdlidmaatschap f 12,50 per jaar; volwassene,  
gezins-, postlidmaatschap f 25,- per jaar.

**Redaktieteam en -adressen:**

Breun Jansen, Eikeboom 31,  
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.  
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,  
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.  
Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9,  
4105 HJ Culemborg, tel.: 14358.

**Plantenwerkgroep:**

Wim Rubers, Joh. Frisoplaats 6A,  
4196 AC Tricht; tel.: 03455 - 73354.

**Knotwilgenwerkgroep:**

Wim Smits, Schoolhof-Oost 24,  
4105 AS Culemborg; tel.: 16575.  
Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,  
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

**Paddenwerkgroep:**

Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,  
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

**Zoogdierenwerkgroep:**

Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,  
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.

**Vogelwerkgroep:**

Paul van Veen, Gandhi 197,  
4102 HK Culemborg; tel.: 21953.

**Insektenwerkgroep:**

Annette van Berkel, Akkerwinde 9  
4102 JJ Culemborg; tel.: 31689.

**Werkgroep Natuurfotografie:**

Henk Vennix, Bereklauw 3, 4102 KZ Culemborg;  
tel.: 14382.

**Inleveren waarnemingen:**

Stijn Brand, Bachlaan 13, 4102 BP Culemborg;  
Arjan Brenkman, Weidsteeg 177, 4102 AC Culemborg  
of de speciale bak in "De Ketelvink"

**Begeleiding jongere jeugdgroep:**

Gerrie Monfils-Evers, 31-de Limiet 5,  
4131 NR Vianen; tel.: 03473-77638.

**Nestkasten-koördinatie:**

Henk Vennix, Bereklauw 3,  
4102 KZ Culemborg; tel.: 14382.

**Kampen, lezingen, dia-avonden en kursussen:**

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,  
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.

**"Het Vogeljaar":**

Jaarabonnement door overschrijving van f 21,50  
op de girorekening van de N.V.W.C., met vermelding van: "Het Vogeljaar".

**Sekr. Milieuwerkgroep Noordwest-Betuwe:**

Postbus 288, 4100 AG Culemborg.  
Tel.: 03450 - 13386 of 03436 - 1687.

**Verbandtas en -trommel:**

Voor alle activiteiten is een verbandtas en -trommel aanwezig in "De Ketelvink". Aanvullingen z.s.m. na gebruik doorgeven aan de beheerder: Joop Bezuyen, Smetanastraat 23, 4102 BA Culemborg.

\*\*\*\*\*

**KONTAKT-ADRESSEN:****Vogelbeschermingskonsulent:**

Paul van Veen, Gandhi 197,  
4102 HK Culemborg; tel.: 21953.

**Asielhouders:**

Alle beschermde vogels:  
Lexmond - tel.: 03474 - 1677  
Aanneem- en doorgeefadres:  
Utrecht - tel.: 030 - 919449

**Egelopvangcentrum Maarssenbroek:**

Spechtenkamp 159, 3607 KJ Maarssenbroek;  
tel.: 03465 - 68440.

**DIVERSE NATUURORGANISATIES:**

**Milieu:** alarmnummer luchtverontreiniging:  
085 - 452220.

**Veldpolitie:**

Den Hartog: 03437 - 558 (Werkhoven)  
Vrieling : 03436 - 1675 (Cothen)  
Meldkamer : 03404 - 24824 (Zeist)

**Gemeentepolitie Culemborg:**

Dhr. Helmond, Boerenstraat 35,  
Culemborg; tel.: 15744.

**Vereniging Milieudefensie:**

Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 ZD A'dam.

**Gelderse Milieudefensie:**

Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem;  
tel.: 085 - 515069.

**Milieuwerkgroep "Noordwest-Betuwe":**

Wim Hijnen, Ravelijnstraat 86, Culemborg;  
tel.: 03450 - 17932.

**Werkgroep Milieu Geldermalsen**

Henk ten Berge, Twee Morgen 16, 4196 JT Tricht  
tel.: 03455 - 73974.

**Milieuwerkgroep Houten:**

Kon. Julianastraat 13, 3991 DJ Houten.

**Staatsbosbeheer regio Betuwe:**

Beheerseeneheid De Linge, Veerstraat 16,  
4181 AG Waardenburg; tel.: 04189 - 2411.  
Janny Resoort, boswachter; privé 073 - 419478

**Vereniging tot Bescherming van Vogels:**

Driebergseweg 16 B, Zeist, tel.: 03404 - 37700;  
winkel: 03404 - 37777; ledenservice: 03404 -  
37744; vogel-infolijn: 03404 - 37773.

**Stichting Het Geldersch Landschap:**

Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem,  
tel.: 085 - 420944.

**I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-  
educatie:**

Plantage Middenlaan 2C, 1000 HC Amsterdam.  
Tel.: 020-6228115.

**I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-  
educatie, afd. Tiel en omstreken:**

Secretariaat: J.E.L. Bannink-Grimm  
Cellendonklaan 35, 4012 BN Kerk-Avezaath.

**Stichting Natuur en Milieu:**

Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht,  
tel.: 030 - 331328.

**Vereniging tot Behoud van Natuur- monu-  
menten:**

Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland;  
tel.: 035 - 559911.

**Wereld Natuur Fonds Nederland:**

Postbus 7, 3700 AA Zeist; tel.: 03404 - 2216.

**Wereld Natuur Fonds Nederland, regio  
West-Betuwe:**

sekretariaatsadres:  
G.J. van Kessel-Heuff, Binnenstr. 3, 4117 GR  
Erichem; (Pandawinkel)tel.: 03447 - 1637

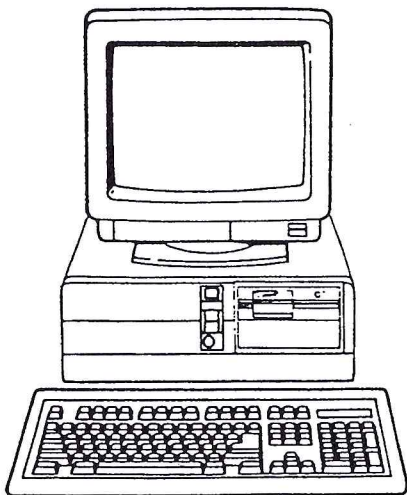
**Greenpeace Nederland:**

Postbus 11026, 1001 GA Amsterdam.  
Damrak 83-II, 1012 LN Amsterdam;  
tel: 020 - 236545 / 231843.



## VOORWOORD VAN DE REDAKTIE

U heeft wellicht al gemerkt dat deze Hak-al aangevuld is met een tweetal bijlagen, t.w.: een brochure over het recentelijk gelanceerde Landschapsbeleidsplan van de Gemeente Culemborg en een persbericht van Vogelbescherming Nederland inzake de jacht op trekvogels en in natuurgebieden.



Als deze Hak-al bij u in de brievenbus glijdt, dan is inmiddels een nieuwe reeks programma's gestart op S.R.C., genaamd "Zondageditie". Elke zondag rond 11.07 uur presenteert de N.V.W.C. een natuuritem van 4 à 5 minuten in dit hopelijk eveneens goed beluisterde zondagochtendprogramma. Medewerking hieraan verlenen wederom Henkjan Kievit, Leo van der Kooij, Kars Veling en Gerard van Ruiten.

Op maandag 28 februari a.s. vindt om 19.30 uur de traditionele Jaarvergadering plaats. Wij hopen een groot aantal leden te kunnen begroeten op deze avond, waarop o.a. het Jaarverslag 1993 gepresenteerd en gedistribueerd zal worden onder de aanwezige leden.

### Wat mag u onder meer verwachten in en bij de Hak-al van april 1994?

- \* Deel II van het verslag "Trekellingen in de Redichemse Waard in het najaar van 1992".
- \* "Voorlopige Atlas van de dagvlinders in en rond Culemborg".

Wij wensen u veel leesplezier toe en kopy voor het april-nummer kunt u tot uiterlijk 23 maart a.s. inleveren bij de redactie van uw Hak-al!

### Index:

- pag. 4 - Verslag van de paddestoelenexcursie op 16 oktober 1993 naar de Kaapse Bossen.
- pag. 5 - Verslag vogelexcursie Flevoland op zaterdag 18 december 1993.
- pag. 7 - Veel soorten wilde planten op de landtong bij de Redichemse Waard.
- pag. 8 - Nieuws van de Zoogdierenwerkgroep.
- pag. 10 - Jeugdtribiek.
- pag. 12 - Oudere jeugd.
- pag. 13 - Het "Hak-al"-dealernet.  
- Excursie Zeeland.
- pag. 14 - Vogelwaarnemingen.
- pag. 16 - Padden en kikkers.  
- Telefoonlijst doormelden leuke waarnemingen van vogels.
- pag. 17 - Nieuws van de Knotwerkgroep.
- pag. 19 - Excursie- en activiteitenprogramma.



## VERSLAG VAN DE PADDESTOELENEXCURSIE OP 16 OKTOBER 1993 NAAR DE KAAPSE BOSSEN BIJ DOORN

Dit jaar bezochten we hetzelfde gebied als het jaar daarvoor. Die "we" waren een aanzienlijke groep N.V.W.C.-ers. Allemaal waren we geïnteresseerd in paddestoelen. Het was echter Wim Rubers die menige soort op naam wist te brengen. De "lelijke", saaie, bruintjes" en de moeilijk Russula's lieten we maar buiten beschouwing.

Menigmaal moesten toch de meegebrachte boeken uitkomst brengen. Al met al kon ik 62 soorten noteren waarvan er 34 ook vorig jaar waren aangetroffen. De oogst was dit jaar dus veel groter dan vorig jaar (48 soorten).

Wellicht lag dit aan de veel vochtiger herfst. Op sommige plekken stonden zeer veel en soms zeer grote zwammen vlak bij elkaar. Op andere plaatsen groeiden ze slechts spaarzaam.

Misschien zou het van waarde zijn om de paddestoelenflora van deze bossen enkele jaren te volgen en dan ook aan te geven welke plaatsen rijk of arm aan paddestoelen blijken te zijn.

Hieronder volgt de volledige soortenlijst. De soorten die vorig jaar zijn aangetroffen heb ik alleen met de Nederlandse naam genoteerd. Van de "nieuwe soorten" heb ik ook de wetenschappelijke naam erbij gegeven.

Witte bultzwam	Scherpe schelpzwam	
Dennevlamhoed	Witte weidetrechterzwam	
Gele hoorntjes	Roestbruin kogelzwammetje	
Porseleinzwam	Koereboleet	Suillus bovinus
Paardehaartaailing	Oranje dropzwam	Dacrymyces stillatus
Fopzwam	Paarse dennezwam	Trichaptum abietinum
Aardappelbovist	Dennemoorder	Heterobasidion annosum
Elfenbankje	Glimmerinkzwam	Coprinus micaceus
Berkezwam	Stobbezwammetje	Kuehneromyces mutabilis
Regenboogrussula	Korsthoutskoolzwam	Ustulina deusta
Gele berkenrussula	Paarse knoopzwam	Ascocoryne sarcoides
Kleverige koraalzwam	Takruitertje	Marasmiellus ramealis
Honingzwam	Graskleefsteelmycena	Mycena epipterygia
Kastanjeboleet	Gele korstzwam	Stereum hirsutum
Gele knolamaniet	Parelamaniet	Amanita rubescens
Witte knolamaniet	Grijze ? gaatjeszwam	Bjerkander adusta
Beukwortelzwam	Melksteelmycena	Mycena galopus
Geweizwammetje	Blauwe kaaszwam	Tyromyces caesius
Grote sponszwam	Dennevoetzwam	Phaeolus schweinfützi
Gewone zwavelkop	Rodekoolzwam	Laccaria amethystea
Platte tonderzwam	Stekeltrilzwam	Pseudohydnum gelatinosum
Gewone krulzoom	Hertezwam	Pluteus cervinus
Witoorzwammetje	Eikebloemzwam	Stereum gausapatum
Tweekleurige trechterzwam	Eikebladzwammetje	Collybia dryophila
Botercollybia	Roestvlekkenzwam	Collybia maculata
Roodstelige fluweelboleet	Hanekam	Cantharellus cibarius
Dennezwavelkop	Doolhofzwam	Daedalea quercina
Zwarte knoopzwam	Paarse schijnridderzwam	Lepista nuda
Meniezwammetje	Nevelzwam	Clitocybe nebularis
Grote stinkzwam	Roodbruine trechterzwam	Clitocybe flaccida
Spekzwoerdzwam	Reuzenzwam	Meripilus giganteus

Een echte verrassing was de vondst van de Hanekam. Een bijna uit Nederland verdwenen soort. "De paddestoel der paddestoelen", de vliegzwam ontbrak dit keer.

Leo van der Kooij.



## VERSLAG VOGELXCURSIE FLEVOLAND OP ZATERDAG 18 DECEMBER 1993

### SNELLE EENDEN LANGS DE MARKERDIJK

Het schemerde nog, toen wij vol verwachting vertrokken naar de Flevopolder. Vol verwachting, want tot de verbeelding spreken ons nog de waarnemingen van april jl., toen wij met Leo van der Kooij dit mooie gebied hebben bezocht. Tevens staat ons het zien van vele ganzen tijdens de vorige excursies dit jaar (Ooijpolder te Nijmegen, Kil van Hurwenen en Goeree) nog vers in het geheugen gebrand.

Dus, wat wij bij onze eerste "stop" aan de Praamweg, als eerste gadeslaan zijn dan ook de Edelherten, die zich hier ophouden. Logisch, dat stel je jezelf ook voor als eerste te zien bij een vogel-excursie.

Wij beseffen dat er leden zijn, die deze fijne waarneming hebben gemist. Zo zie je maar, thuisblijvers hebben altijd ongelijk.

Even later (als tegemoetkoming) vliegen de eerste Grote Zaagbekken alias "Boterbuiken" over. In het gebied van de Oostvaardersplassen verblijven verscheidene stootvogels. Het kan dus voorkomen dat door groot enthousiasme een cirkelend silhouet wordt aangezien voor een stootvogel. Je doet er in zo'n geval verstandig aan, om te wachten tot de vogel gaat zitten. Waarom? Wij leggen het uit. Indien het silhouet verticaal op een tak zit, hebben we wellicht te maken met een buizerd. Zit je silhouet horizontaal op een tak, **MOND HOUDEN!** Dit is waarschijnlijk een Zwarte Kraai. In het geval van een silhouet wat nog niet op een tak zit en je stelt, ondanks!, toch een stootvogel in het perspectief, wat dan? Dan sta je zeker het eerst volgende uur in de gewaardeerde belangstelling. Beter ging het af bij de tweede stop. Aldaar zagen wij, jawel, ganzen! Grazend en gakkend in een groep van hemelsbreed: 4.000 tot 5.000 exemplaren en vele groepen in V-formatie in de lucht. Drie soorten werden er vastgesteld: Kolganzen, Rietganzen en Brandganzen. In het bijzonder was de omvang van de groep Brandganzen. Deze groep werd al gauw ingeschat op zo'n 1.000 vogels.

Wij verder, de Knardijk op gereden. Op een enkel horizontaal silhouet na geen echte bijzonderheden te melden behalve een drietal Nonnetjes ♀, die wij daar aantreffen in een poel beneden ons.

Het bezoek aan "De Kluut" leverde ons de bekende eendesoorten op. Achter in de plas dobberde een groep waaronder Tafeleenden, Kuifeenden, Boterbuiken en Wintertalingen. Op de achtergrond vloog een "streep" ganzen. Wat later landt er in de plas een groep van vier (!) Grauwe Ganzen. Op ons gemak konden wij de ganzen van alle kanten bekijken. Er brak bij de kleinere eenden lichte paniek uit door een jagende Blauwe Kieken-dief ♀. Nu konden wij toch echt niet veel langer

blijven, want een bezoek aan de bekendste observatiehut "De Grauwe Gans" stond op het programma. Deze observatiehut staat aan één van de vogelrijke plassen, die je in het gebied de Oostvaardersplassen kan aantreffen. Uit deze hut zijn met eenvoudige kijker grote groepen ganzen te observeren. Deze hut is niet bezocht, de plas was "leeg". Wij zijn op weg richting het aangrenzende Markermeer.

Rechts van ons ligt Lelystad. Enkele deelnemers hebben extra warme, winddichte kleding en warme mutsen meegenomen, zoals dit in de konvo was aanbevolen. En dan toch "klachten" over koude voeten. De excursieleider nam ad hoc een schrander besluit. Koffie drinken in de haven van Lelystad. Maar niet eerder nadat wij de plas rechts van ons (genaamd 't Bovenwater, red.) hebben geobserveerd.

Ook hier waren de vele eendesoorten niet onopgemerkt gebleven. De Kuifeend, Tafeleend, Grote Zaagbekken, Brilduiker, Krakeend en natuurlijk de Wilde Eend. Achter ons klonk een metaalachtig geluid. Een paar Staartmezen worden opgemerkt. Na de koffie (of warme chocolademelk) vertrokken we langs de dijk richting het natuur-informatiecentrum "De Trekvogel". Langs de hele dijk deinden vele groepen Tafeleenden en Kuifeenden op het Markermeer. Tussen deze groepen troffen wij ook enkele Nonnetjes, Krakeenden, Grote Zaagbekken en Futen aan. In de lucht vlogen een paar ganzen. Om misverstanden te voorkomen "Cumulocirrus" Anserinae (ganzen) zijn de hele dag waargenomen. Het is alleen jammer dat de ganzen zich vandaag niet echt van dichtbij lieten zien. Apart is nog te vermelden dat een groep van ongeveer 25 Fraters onze weg volgde. Aangekomen bij "De Trekvogel", die in de winterperiode alleen op werkdagen van 12.00 - 16.00 uur vrij toegankelijk is, bezochten wij de derde observatiemogelijkheid in dit gebied "De Lepelaar". De Lepelaar roept bij ons de herinnering op aan het bezoek van 24 april jl. Het gezang van de Grasmus, Tjiftjaf, Fitis, Blauwborst en andere zomergasten worden duidelijk gemist. Het was de Roodborst en/of Winterkoning, danwel het nasale geluid van de Matkop, die de leegte probeerde op



te vullen. Op de plas aan de hut "De Lepelaar" wachtte ons een eenvoudig aangezicht.

De Aalscholvers, die hier genesteld hadden, waren naar Zuid-Frankrijk vertrokken. Hun nesten, op de inmiddels door mestoverschot kaal geworden bomen, eenzaam achterlatend. De aanwezigheid van de al eerder genoemde eenden konden het grauwe aangezicht niet verrijken. Het IJsvogeltje van Roland (een steevaste - jeugdige - deelnemer van de excursies) was reeds gevlogen.

Terug naar de auto's zagen wij van heel dichtbij een Blauwe Kiekendief ♀. Fantastisch waren de veldkenmerken zoals witte stuit, gestreepte staart e.d. te onderscheiden.

Op weg naar huis zullen wij nog grote groepen Kuifeenden en Tafeleenden zien. Hoeveel eenden valt moeilijk te zeggen. Als er iemand een getal tussen de 8.000 en 10.000 wil noemen, doe ik niet moeilijk.

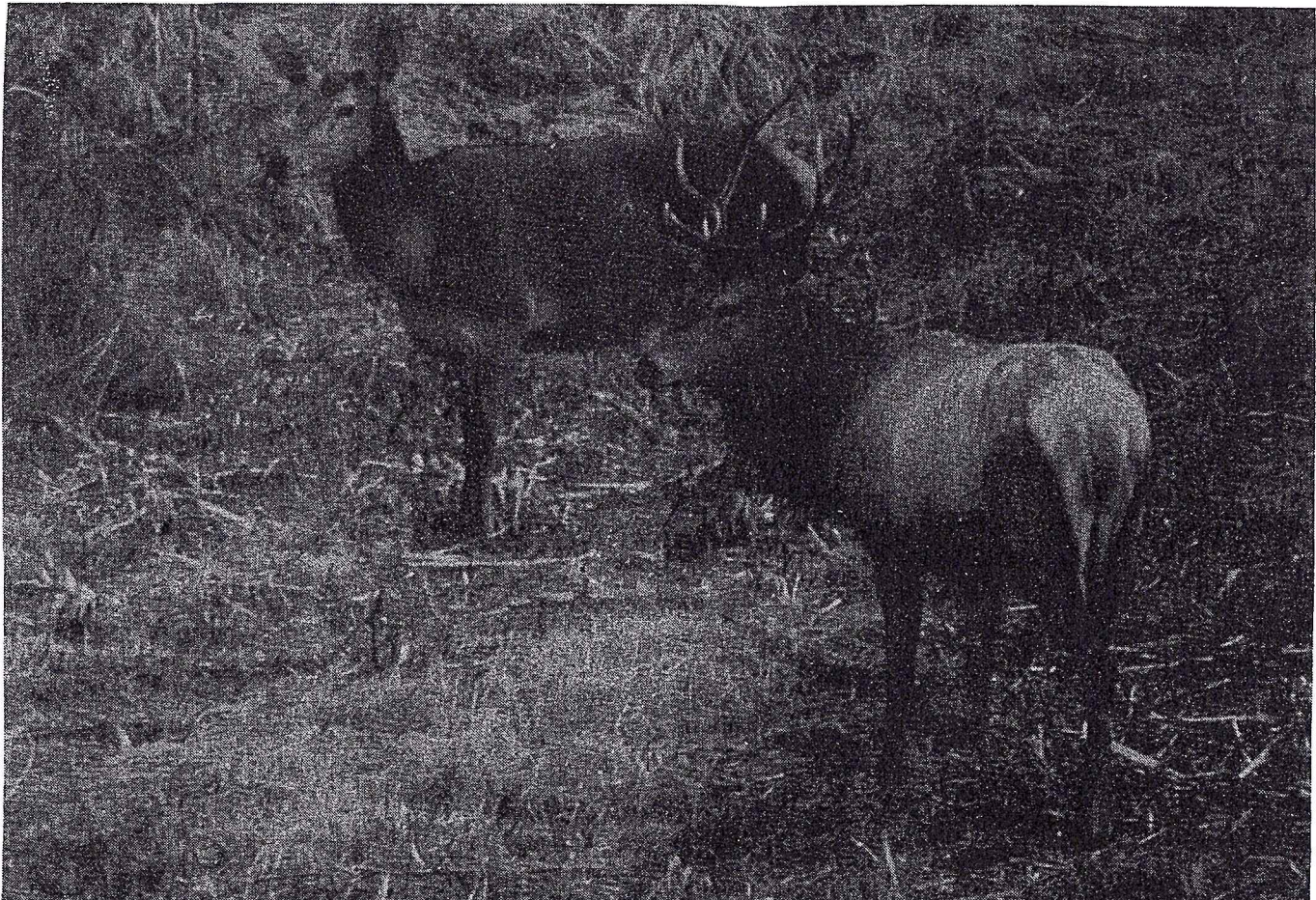
Overigens heeft iemand een idee hoe snel Kuifeendjes kunnen vliegen met een fikse zijwind? Nadat wij gestopt waren om die wolk van Kuifeenden en Tafeleenden te bewonderen, vloog er een groep Kuifeenden met ons op. Omdat deze groep evenwijdig en even snel vloog als wij met de auto reden, konden wij op die manier de snelheid van 82 km/uur vaststellen. Iets voor "Blik op de Weg"? In ieder geval een mooie afsluiting van een dag "vogelen".

Ruud Post

#### Nawoord redactie:

Beste Ruud,

Bedankt voor de leuke weergave van de Vogelexcursie op zaterdag 18 december jl. naar de Flevopolder. Inderdaad is het frappant als eerste waarneming Edelherten te zien tijdens een vogelexcursie. Voor degenen die deze excursie "gemist" hebben, onderstaand een recente foto, van dezelfde edelherten, van Breun Jansen, gemaakt tijdens een individuele natuurexcursie met Gerard van Ruiten in dezelfde schitterende Flevopolder!



Edelhert met hinde , Praamweg, 8 januari 1994 (foto: Breun Jansen)



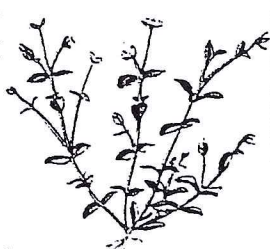
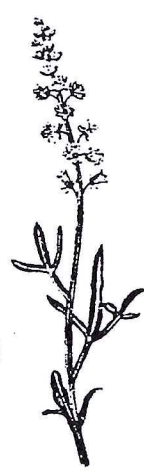
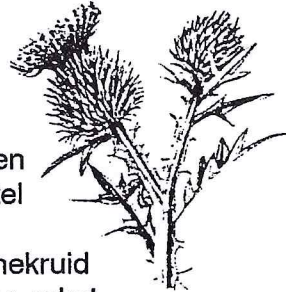
**Lijst van waargenomen vogels tijdens de excursie naar Flevoland op 18 december 1993.**

fuut	smient	fazant	roodborst
dodaars	wintertaling	meerkoet	merel
aalscholver	slobeend	kievit	koperwiek
blauwe reiger	bergeend	zilvermeeuw	kramsvogel
knobbelzwaan	kuifeend	stormmeeuw	koolmees
wilde zwaan	tafeleend	kokmeeuw	pimpelmees
kleine zwaan	brilduiker	holenduif	matkop
brandgans (± 1000)	grote zaagbek	houtduif	staartmees
grauwe gans	nonnetje (vooral ♀♀)	veldleeuwerik	vink
rietgans ] gemengd	blauwe kiekendief	graspieper	frater (een groepje van ± 20 stuks)
kolgans ] ± 4000	havik (1 ex.)	spreeuw	
wilde eend	buizerd	ekster	
krakeend	torenavalk	zwarte kraai	

**VEEL SOORTEN WILDE PLANTEN OP DE LANDTONG BIJ DE REDICHEMSE WAARD.**

Het is donderdagavond 1 juli, een mooie zomerse avond, helder en stil. Een klein groepje van nog geen handvol liefhebbers is op weg naar de Redichemse Waard om de daar groeiende rivieroeverplanten te gaan bekijken.

Heel veel planten zullen ze tegenkomen, maar de gezochte veldsalie was er helaas niet bij. De vraag is of deze prachtige wilde plant hier nog voorkomt. De volgende plantensoorten werden genoteerd. Er is niet geprobeerd een volledige lijst te maken.

Wolfspoot Bitterzoet Moerasandoorn Vijfvingerkruid Trilgras Glad walstro Waterkruiskruid Jacobs kruiskruid Echte walstro Heksenmelk Kattendoorn Brunella Komgras Rolklaver Hoornbloem Moerasmele Moerasvergeetmenietje Kruisdistel Agrimonie Boerenwormkruid Wilde bertram Kraailook	Hondsdraf Bereklauw Haagwinde Rietgras Reukgras Beemdlangbloem Veldlathyrus Vogelwikke Zwarte toorts St. Janskruid Wilde reseda Herik Wilde kaardebol Moerasmelkdistel Groot kaasjeskruid Helmkruid Slangenkruid Rapunzelklokje Vladbekje Kattestaart Klaproos Smeewortel	Zandkool Gele lis Raket Bijvoet Wilde peen Speerdistel Brem Koninginnekruid Hongaarse raket Echte kamille Kruidistel Gevlekte scheerling Dolle kervel Harig wilgeroosje Bezemkruiskruid Koningskaars Sikkellklaver Akkerwinde Zeepkruid Witte Krodde Langbaardgras
		

Het is een lange lijst geworden en we zijn zeker van plan ook dit jaar weer eens te gaan kijken.

Leo van der Kooij.



## NIEUWS VAN DE ZOOGDIERENWERK GROEP

Hoewel wij tijdens de Jaarvergadering op maandag 28 februari a.s. een grote opkomst van onze trouwe leden verwachten, blijkt dat ieder jaar een aantal leden helaas niet aanwezig is. Om u toch over de activiteiten over 1993 en de plannen voor 1994 te kunnen informeren, geef ik u onderstaand alvast het verslag van de Zoogdierenwerkgroep, zoals dit in het Jaarverslag 1993 zal verschijnen. Dit Jaarverslag zal traditiegetrouw op bovengenoemde avond aan de aanwezige leden overhandigd worden.

### Activiteiten 1993:

In 1993 heeft deze werkgroep - bestaande uit Robert Boulogne, Breun Jansen, Wilrie van Logchem, Henk Vennix en coördinator Gerard van Ruiten - de volgende twee onderzoeken verricht:

1. Zoogdiereninventarisatie, met accent op uitwisseling vossepopulaties, in de Staatsbosbeheerreservaten "Assche Wetering" en "Tichelterrein", beide gelegen in de gemeente Buren.
2. Onderzoek naar de reewildpopulatiedynamiek in het komgrondreservaat "De Regulieren" van Stichting Het Geldersch Landschap, gelegen in de gemeente Geldermalsen.

ad 1. Het in 1992 in opdracht van Staatsbosbeheer gestarte onderzoek werd in het jaar 1993 gecontinueerd. In totaal werden 23 ochtend- en avondbezoeken gebracht aan deze reservaten, t.w. 13 in de "Assche Wetering" en 11 in het "Tichelterrein". Aan de hand van zichtwaarnemingen, wissels, prenten, uitwerpselen, hollen en

krab- en slaapplaatsen werd het voorkomen geconstateerd van 11 zoogdiersoorten in de "Assche Wetering" en 9 soorten in het "Tichelterrein".

De waargenomen soorten - in totaal 14 - zijn: egel, mol, haas, konijn, woelrat, muskusrat, veldmuis, bosmuis, dwergmuis, vos, wezel, bunzing, huiskat en ree.

In vergelijking met de resultaten in het onderzoeksjaar 1992, werden rosse woelmuis en bosspitsmuis niet in 1993 waargenomen, hoewel deze laatstgenoemde soorten er zeker nog voorkomen.

Op 8 december jl. werden de inventarisatiegegevens gerapporteerd aan Staatsbosbeheer.



Haas, Regulieren, juli 1989 (foto: Gerard van Ruiten).



ad 2. In de lente en de zomer werden door een aantal leden van de Zoogdierenwerkgroep diverse bezoeken gebracht aan "De Regulieren" om tot de "traditionele" schatting van de aanwezige reewildpopulatie te komen.

Dit onderzoek wordt reeds vanaf 1986 op vrijwillige basis verricht. In totaal werden in 1993 27 verschillende dieren waargenomen.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de geschatte aanwezige reewildpopulatie in "De Regulieren" in de jaren 1991 - 1993 per geslacht:

geslacht	1991	1992	1993
* reebok	4	6	8
* reegeit	7	5	7
* smalree (1e jaars)	1	1	4
* reekalf	11	4	8
	23	16	27

Naast deze twee onderzoeken, werd door Gerard van Ruiten een jeugdavond op 19 november jl. verzorgd over de zoogdieren rond Culemborg met aansluitend op 20 november jl. een excursie naar "De Regulieren". Het verslag van deze excursie werd gepubliceerd in de Hak-al van december 1993.

### Plannen 1994

Op verzoek van Staatsbosbeheer zal in 1994 een zoogdiersoortenonderzoek uitgevoerd worden in het Landgoed Soelen.

Eind 1992 kreeg Staatsbosbeheer dit 157 hectare grote landgoed in beheer. Thans worden in dit gebied reconstructiewerkzaamheden uitgevoerd die in 1998 afgerond zullen zijn.

Het ligt in de bedoeling dat Staatsbosbeheer de aanwezige oude populierenbossen om gaat vormen tot afwisselend loofbos met o.a. essen en eiken. De hoogstamboomgaarden, akkers en weilanden zullen ecologisch beheerd worden, dus zonder chemische bestrijdingsmiddelen en zonder kunstmest. Onze werkgroep is mede hierdoor extra gemotiveerd om onderzoek in dit gevarieerde terrein te gaan verrichten.

Tevens zullen de diverse soorten vleermuizen met behulp van zgn. batdetectors op naam gebracht worden.



dwergvleermuis

Over de resultaten zullen wij u op de hoogte houden door middel van publicaties in ons clubblad Hak-al.

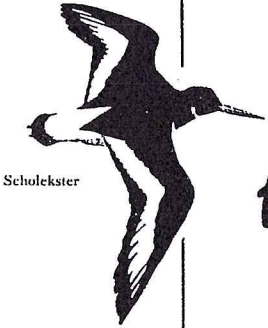
In 1994 zal tevens een aantal bezoeken gebracht worden aan "De Regulieren" om het in 1986 gestarte onderzoek naar de verschuivingen binnen de reewildpopulatie voort te zetten.

Mocht u nadere informatie wensen over de 4 activiteiten van onze veelal in het duister opererende werkgroep of over zoogdieren in het algemeen, dan kunt u zich wenden tot ondergetekende.

Gerard van Ruiten,  
coördinator,  
tel.: 03450-19581.

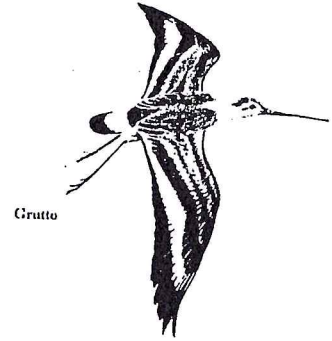


## JEUGDRUBRIEK



Scholekster

Hallo  
jeugdleden....



Grutto

Aan elk bericht zit een goede en een slechte kant. Eerst maar het goede en dat is dat ik vele jeugdleden een gelukkig nieuwjaar heb kunnen wensen op 7 januari 1994, de eerste avond in dit nieuwe jaar waarop velen even langs kwamen. De slechte kant is dat er toch weer jeugdleden weg bleven, waardoor er zo'n vijftig oliebollen overbleven.

Niet dat ik zit met die overgebleven oliebollen, ik heb ze in de diepvriezer gedaan en kan zo als ik er zin in heb, even een bol warm maken en opeten.

\*\*\*\*\*

## Kaartenactie.

In de vorige Hak-al heb ik een oproep gedaan voor het maken/sturen van een kaart. Slechts acht jeugdleden stuurden mij een kaart. Op de Nieuwjaarsreceptie heb ik er om zeven uur zes opgehangen, en kon het kiezen beginnen. Toen velen hun stem uitgebracht hadden op de klaarliggende kaartjes kwam de secretaris met

nog een kaart en toen ik 's avonds zeg maar liever 's nachts thuiskwam lag er nog een. Dat dit niet helemaal eerlijk was begrijp je dus wel.

Nog erger is dat er een meisje was, dat steeds een van de kaarten van het bord haalde en verstopte, zodat daar niet op gestemd kon worden.

Daarom hebben alle inzenders een prijs gehad, alle meisjes een setje memoblokjes en de jongens een poster.

\*\*\*\*\*

## Kijken naar weidevogels.

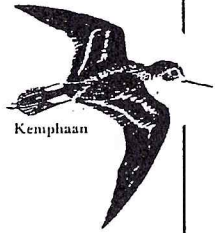
Zo'n 7000 jaar geleden zag ons land er heel anders uit, de kustprovincies bestonden grotendeels uit moerasbossen en de hoger gelegen delen rijk aan wouden.

Dat veranderde toen de eerste landbouwers zich in onze streken vestigden. Om plaats te maken voor akkers en weiden werden bossen gekapt.

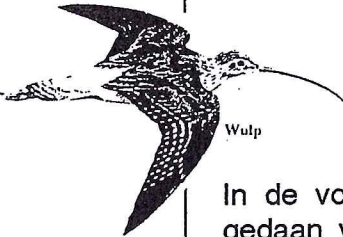
Niet alleen landbouwers vonden op het open land hun leefgebied, na het aanleggen van dijken zo'n 1000 jaar geleden, kwamen ook veehouders.

De landbouw en de begrazing zorgden er voor dat het landschap steeds opener werd en een grote aantrekkingskracht kreeg voor steltlopers, die zich van nature thuisvoelen in o.a. toendra, steppe of kwelder.

Door regelmatig maaien, mesten en begrazing vonden de weidevogels hier een even open terrein als hun natuurlijke broedgebied maar met veel meer voedsel. Mede hierdoor kennen we nu een hogere dichtheid in aantal dan in hun oorspronkelijk broedgebied ooit voorgekomen zou zijn.



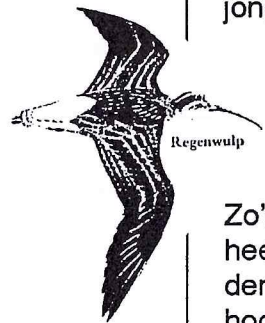
Keniphaan



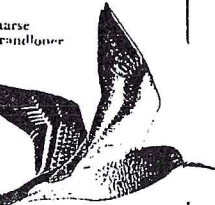
Wulp



Bokje



Regenwulp

Paarse  
Strandloper



## Kievit.

Een van de bekendste weidevogels is de Kievit. Zo gauw de grond overdag genoeg ontdooid is om er voedsel te vinden keert hij terug van zijn winterverblijf.

De Kievit geeft voorkeur aan een broedterrein met laagblijvende plantengroei, omdat ze daar beter kunnen rennen en ze daar het beste profiteren van hun scherpe ogen en oren bij het zoeken naar voedsel.

Dat voedsel bestaat voornamelijk uit wormen emelten, ritnaalden en insecten. De snavel is zwak en kort en ongeschikt om diep in de bodem wat op de tast te vinden. Daarom baggeren ze vaak langs modderanden in de slootkant om daar in de weke ondergrond iets eetbaars op te spitten. Het nest is een kuiltje wat met de borst in de grond gedrukt wordt. De eieren liggen altijd met de punt naar het midden. Het hoogste aantal eieren wat ikzelf heb gezien is zeven.

Je moet als het weer daarvoor geschikt is zo vanaf half februari maar eens op de fiets stappen en langs de uiterwaarden fietsen. Je kunt de Kievit dan vaak al waarnemen. Andere weidevogels zijn o.a. Grutto, Tureluur, Kemphaan en Scholekster. Weet je niet hoe ze eruit zien, vraag dan op een van de clubavonden naar een voorbeeldvel waar ook de weidevogels opstaan.

En als je toch op de dijk bent, let dan ook even op de padden, kikkers, wormen en hagedissen. Bel je me even als je er ziet? Je krijgt je kwartje van het bellen terug. Ik ben nl. reuze benieuwd of ze last hebben gehad van het hoge water. Je weet misschien wel dat padden zich vaak in dijken ingraven en zo de winter doorbrengen. Anderen overwinteren vaak net onder aan de dijk. Als ze niet op tijd weggekropen zijn heb je kans dat er verdrinken zijn. Dus bel even.

Doe je mee?

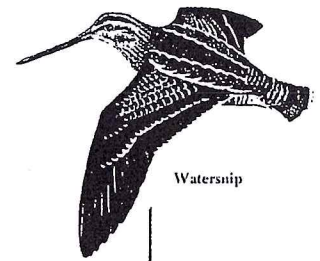
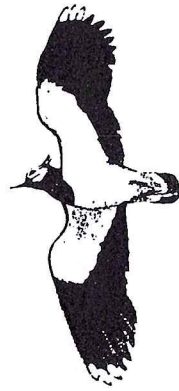
Een vogelboekje is de beloning voor wie de volgende opgave goed oplost. Bij meerdere goede oplossingen wordt er geloot.

== Rondom ons clubgebouw hangen een aantal nestkasten, welke hangen er en welke vogel(s) broeden er in?

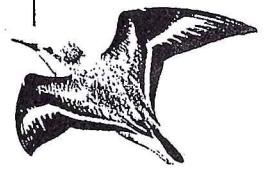
Stuur je oplossing vóór 10 maart 1994 naar mij toe, of doe ze in de brievenbus bij Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9 of Cor Maurice, Ereprijs 39.

Tot ziens, bels of schrijfs.

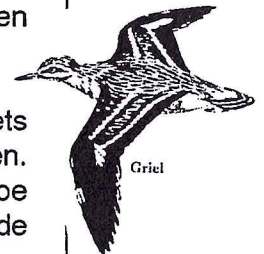
Gerrie Monfils, 31- de Limiet 5,  
4131 NR Vianen. Tel./Fax: 03473-77638



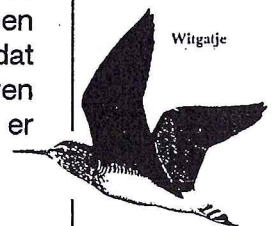
Watersnip



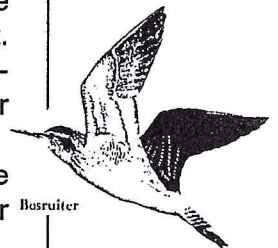
Drieteenstrandloper



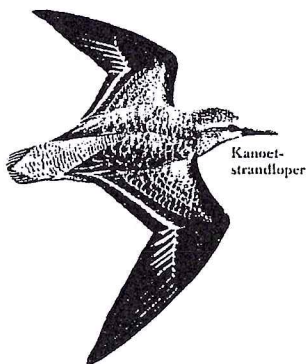
Griel



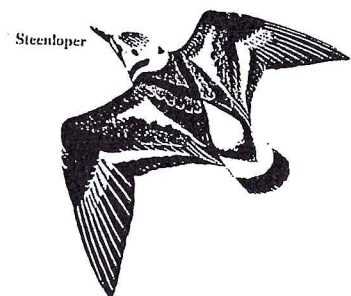
Wiigalje



Bosruiter



Kanoetstrandloper



Steenloper



## OUDERE JEUGD.

Ruim dertig oudere-jeugdleden en geen een stuurde de oplossing in van de kerstvakantie puzzel. Zo moeilijk was dat toch niet. Wel jammer, want de prijs voor de goede oplossing was het roofvogelboek van Rob Bijlsma geweest.

De oplossing: <b>G</b> roenling	<b>N</b> onnetje
<b>E</b> end	<b>I</b> bis
<b>L</b> ijster	<b>E</b> kster
<b>U</b> il	<b>U</b> iver
<b>K</b> ievit	<b>W</b> interkoning
<b>K</b> luut	<b>J</b> an van Gent
<b>I</b> voormeeuw	<b>A</b> alscholver
<b>G</b> rutto	<b>A</b> ppelvink
	<b>R</b> ansuil

Van boven naar beneden gelezen vormen de eerste letters: **Gelukig Nieuwjaar**.

\*\*\*\*\*

Geen gelukkig nieuwjaar als puzzel, geen gelukkig nieuwjaar via de kaarten actie van de jongere-jeugd, waar jullie ook aan mee mochten doen, zelfs niet even langs komen op 7 januari 1994 om alle bekenden even te zien op de nieuwjaarsreceptie van de N.V.W.C.

Je bent misschien liever in het veld vogelen, maar dit hoort er ook bij. Op zo'n avond worden er vaak leuke meldingen gedaan, excursies met een klein groepje afgesproken en zo meer. Mis je dus ook. En de oliebollen mis je, ik eet ze nu zelf maar op.

\*\*\*\*\*

De eerste ouderejeugdavond op 14 januari hebben we met zes personen nog eens gekeken naar de verschillen van de roofvogels, Paul van Veen had wat dia's meegebracht en gaf een duidelijke uitleg waar je naar moest kijken. En dat herkennen van silhouetten en vogels op afstand niet echt makkelijk is bleek wel uit de kwis aan de hand van dia's. Fijne leerzame avond.

Inmiddels heb je een wat mij betreft laatste oproep gehad om de avonden te volgen plus een overzicht wat er op de betreffende avond behandeld wordt. Stuur als je het nog niet gedaan hebt het vragenbriefje terug, weet ik tenminste wat en hoe het verder moet.

\*\*\*\*\*

Januari/februari zijn maanden waarop de uiterwaarden vol kunnen zitten met smienten, kieviten, wilde eenden, meerkoeten, maar ook ganzen en wilde en kleine zwanen. 16 januari 1994 zaten er wel zo'n honderd zwanen in de uiterwaarden bij Hagestein. Een enkele knobbelzwaan, het merendeel echter was wilde en kleine zwaan.

De ringnummers heb ik aan het vogelringstation doorgegeven en hoop nog eens antwoord te krijgen wie ze geringd heeft, waarom en verdere gegevens. Breng ik t.z.t. wel eens mee naar de clubavond.

Twee wilde en/of kleine zwanen droegen een ring om hun hals. Ik heb wel de nummers afkunnen lezen maar niet kunnen zien welke soort zwaan het was.

Hoop in de volgende Hak-al te kunnen vermelden dat het aantal jeugdleden wat wel op de oudere-jeugd-club wil zijn en ook komen wat groter is dan het nu trouwe kleine groepje.

Of ze zaten met hun kop in het water of ze zwommen zo dat ik hun snavel niet kon zien.

Zoals altijd, tot bels, schrijfs of ziens,

Gerrie Monfils, 31- de Limiet 5,  
4131 NR Vianen. Fax/tel.: 03473-77638.



## HET 'HAK-AL' DEALERNET

Ik had me tot voor enkele jaren terug nimmer afgevraagd hoeveel werk en wat voor inspanning er nodig was om het maandelijks verenigingsorgaan en de vele convocaties (konvo's worden ze met een slecht Nederlands woord genoemd) bij u in de bus te krijgen. Het leek zo vanzelfsprekend. Maar toen mij na vertrek van de heer Rietvink werd gevraagd zijn taak over te nemen kwam ik tot de ontdekking dat er heel veel werk is verzet voordat de zaak voor verzending gereed is. Hierover kunnen anderen u vertellen, die de redactie vormen.

Ik wil u graag meenemen naar het punt, waarop het voor verzending gereed moet worden gemaakt en moet worden bezorgd.

De 'Hak-al' voorzie ik van een sticker met naam, evenals de konvo's, welke eerst worden gevouwen. Vervolgens worden ze gebundeld per wijk en tenslotte bij de vrijwilligers ter bezorging bij de Culemborgse leden en donateurs afgeleverd. Wat overblijft ontvangt Frans Waroux, die voor postverzending aan de leden buiten Culemborg zorgdraagt. Het is in zekere zin niet zo interessant maar wel belangrijk. Belangrijker vind ik, dat er telkens weer actieve leden zijn, die niet zo op de voorgrond treden, en met een bepaalde frequentie weer en wind trotseren om het blad bij u te bezorgen.

In volgorde van de wijknummering wil ik ze graag voor het voetlicht halen, in het zonnetje zetten en bedanken.

<u>Wijk 1.01</u>	: Joop Bezuyen,
<u>Wijk 1.02</u>	: René v.d. Linden,
<u>Wijk 1.03 A</u>	: Henk Vennix,
<u>Wijk 1.03 B</u>	: Willem van Ree,
<u>Wijk 1.04</u>	: P. van Es,
<u>Wijk 1.05</u>	: Leo van der Kooij,
<u>Wijk 1.06 A</u>	: Tim Staalman,
<u>Wijk 1.06 B</u>	: Jolanda Vermeulen,
<u>Wijk 1.07-1.08-1.09</u>	: Mw. G. v.d. Warenburg
<u>Wijk 1.10</u>	: Herman van der Veen.

Als er plotseling door onvoorziene omstandigheden tijdelijk iemand uitvalt, scheidt dit problemen. Gelukkig heb ik onlangs de heer A.C. IJdenberg bereid gevonden een enkele keer in te springen als zich onverhoopt iemand wegens ziekte afmeldt. Er bestaat echter behoefte aan meer reservebezorgers, waarop in noodgevallen een beroep kan worden gedaan. Misschien bent u een van deze 'inspringers', die zich bij een van de redactieleden kan melden. Uw aanmelding wordt echter in volgorde van binnenkomst behandeld.

Harrie Lucas

## EXCURSIE ZEELAND

Om 8 uur met twee auto's vertrokken naar Goeree-Overflakkee. De eerste stop gemaakt bij Den Bommel. Voorbij Den Bommel zat een groep Brandganzen waaronder enkele met kleurringen. Daarna naar de Slikken van Flakkee gegaan. Tot onze grote vreugde liep hier een onvolwassen **Kraanvogel**. Vervolgens naar Stellendam gereden, hier zagen we onder andere Kluten, Pijlstaarten en een grote groep Bonte Strandlopers.

Bij Goedereede weer kleurringen bij Brandganzen afgelezen. Hier zaten ook Rotganzen. Leo is hier nog geïnterviewd door een reporter van de N.C.R.V. over de vogels op de Rode Lijst. Vervolgens naar Brouwersdam gereden.

Hier zagen we, na hier al 20 keer te zijn geweest eindelijk een **Grote Burgemeester**. Aan de buitenzijde zat: Roodhalsfuut, Roodkeelduiker en Paarse Strandlopers. Helaas ook nog een met olie besmeurde Zeekoet.



## VOGELWAARNEMINGEN

Onze oproep aan de vlinderaars om ook eens wat vogelwaarnemingen door te geven heeft succes gehad. We zijn werkelijk overspoeld met waarnemingen van Kars Veling. Hier zou HenkJan Kievit een voorbeeld aan kunnen nemen.

Verder willen we ook Anne-Marie van de Laar bedanken voor het alsnog doorgeven van haar waarneming van een IJsvogel.

Iets waar we heel erg blij mee zijn, is dat we veel waarnemingen van de oudere jeugd hebben binnengekregen. De meeste van deze waarnemingen zijn gedaan door Arjan Reesink. We zijn blij dat we er weer een fanatiek oudere-jeugdlid bij hebben.

We hebben ook, via J. van Beek, een waarneming binnengekregen van een IJsvogel, gedaan door T. Verhagen. Mocht T. Verhagen lid willen worden, dan kan dat via Frans Waroux. Zijn adres e.d. staan voor in de Hak-al.

We kunnen verder melden dat Paul van Veen zijn waarneming van Kraanvogels, na een kleine donatie, is geaccepteerd.

Voor de geïnteresseerde is het misschien wel aardig om te weten dat er in de uiterwaard tegenover de Heul grote groepen Kolganzen zitten. Een stukje verder langs de dijk, tegenover De Bol, zitten 7 Ransuilen in de knotwilgen.

Tot slot bedanken we alle waarnemers voor het inleveren van waarnemingskaartjes en wensen we iedereen een gelukkig nieuwjaar met veel zeldzame waarnemingen toe.

**Dodaars:** Een exemplaar werd op 12-12-93 in de plas aan het einde van de Weidsteeg waargenomen door K.V. en A.v.B.

**Kleine Zwaan:** Op 12-12-93 zagen K.V. en A.v.B. 27 exemplaren over de Zump vliegen.

Op 29-12-93 zag G.v.R. 20 exemplaren in de Redichemse Waard.

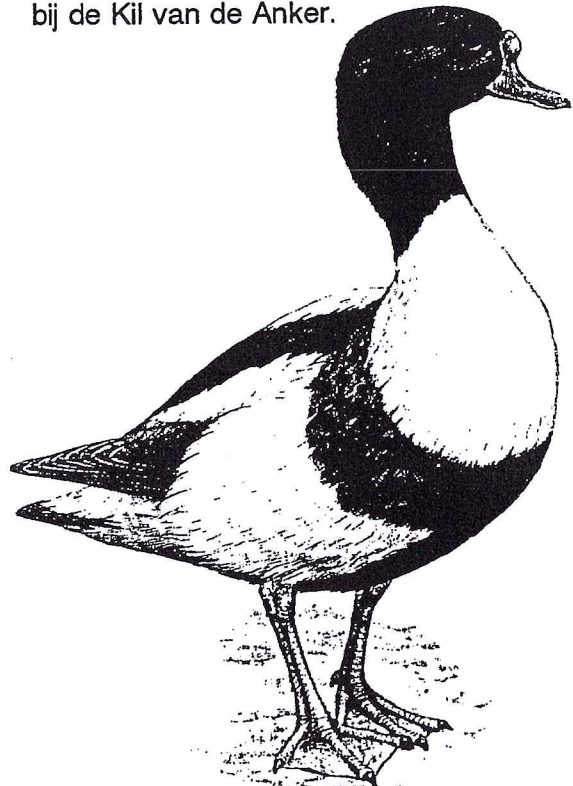
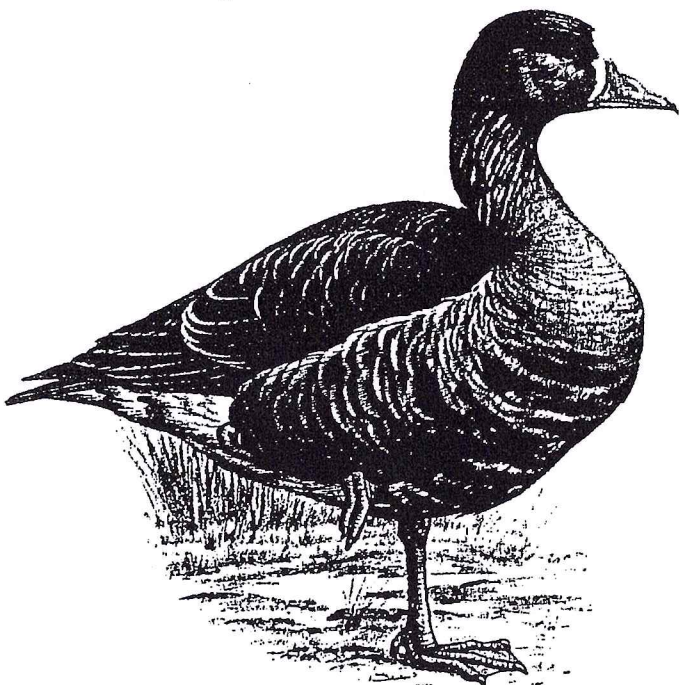
**Wilde Zwaan:** L.v.d.K. zag op 12-12-93 13 exemplaren in de uiterwaarden.

**Kolganzen:** Op 12-12-93 zag L.v.d.K. ongeveer 3000 exemplaren in de uiterwaard bij de Heul. Deze groep is tevens door o.a. A.B., S.B., P.v.V., C.H. en A.R. gezien.

**Taigarietgans:** Op 09-01-94 A.B., P.v.V. en C.H. een exemplaar tussen 10 toendrarietganzen bij de trektelpost.

**Brandganzen:** Tussen de genoemde kolganzen zijn door o.a. A.B., S.B., P.v.V., L.v.d.K., C.H. en A.R. ongeveer 10 brandganzen gezien.

**Bergeend:** Op 30-12-93 zag A.v.B. 2 exemplaren bij de Kil van de Anker.



**Zeearend:** Deze zeer leuke waarneming werd op 18-11-93 gedaan door K.V. Het betrof een exemplaar dat over de brug over de Lek bij Rhenen vloog.



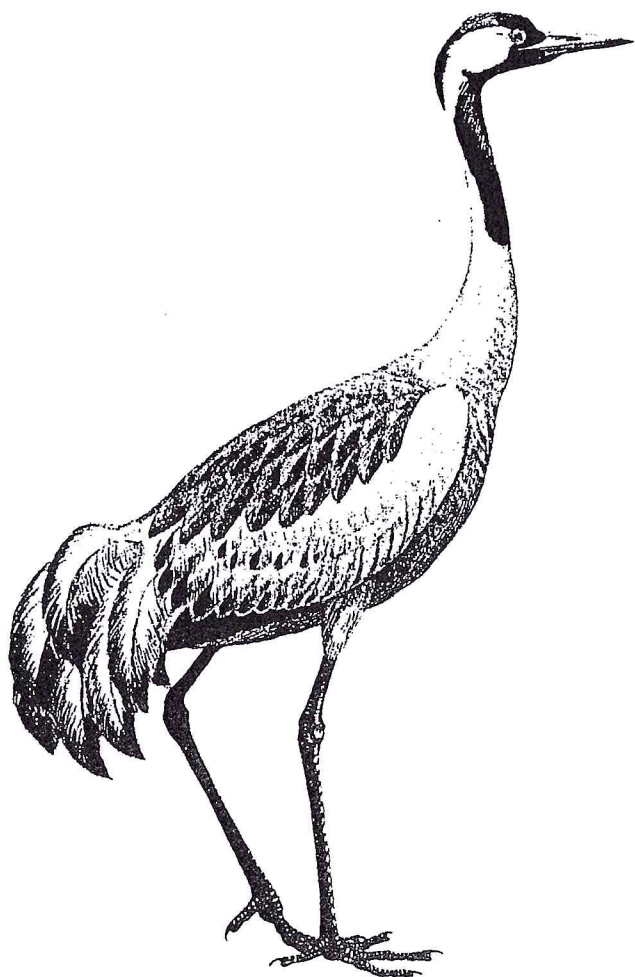
**Boomvalk:** R.B. zag op 28-07-93 een exemplaar langsvliegen.

**Sperwer:** Op 30-10-93 zagen K.V. en A.v.B. een adult over de Kil van de Anker vliegen.

**Smelleken:** Een adult vrouwtje vloog op 23-11-93 over een weggetje bij Buren, waargenomen door S.B.

**Patrijs:** Op 12-12-93 bevonden zich 5 exemplaren bij de Kil van de Anker, ze werden gezien door K.V. en A.v.B.

**Kraanvogel:** Deze uitermate leuke waarneming werd gedaan door J.W. op 20-11-93. Hij zag 24 exemplaren over de Hennisdijk bij Buren vliegen.



**Watersnip:** Een exemplaar werd op 04-01-94 opgemerkt door A.v.B. in de Zump.

**Bokje:** Tijdens een vorstperiode werd op 28-11-93 in een achtertuin langs de Oranje Nassaulaan een exemplaar gezien door S.S.

**Witgatje:** Een exemplaar werd op 24-11-94 gezien en gehoord in de Regulieren door A.B. en S.B.

**Ransuil:** Er zitten vanaf begin januari 7 exemplaren in de knotwilgen tegenover De Bol.

**Stenuil:** Op 08-11-93 zag A.v.B. een exemplaar langs de Honddijk. Op 25, 27 en 28-12-93 zag A.R. een exemplaar langs de Lekdijk.

**Ijsvogel:** Op 06-01-94 zag W.K. een exemplaar langs de gracht bij de Sociale Academie. Op diezelfde dag zag P.T. 2 exemplaren langs een sloot bij het zwembad.

Op 17-10-93 zag A.M.v.d.L. een exemplaar langs een slootkant in de Regulieren. T.V. zag op 03-10-93 een exemplaar bij de kasteeltuin. Op 03-12-93 zag Mevr. de Groot een exemplaar langs de Weidsteeg.

**Grote Bonte Specht:** A.R. zag een mannetje op 25-12-93 bij Fort Goilberdingen.

**Groene Specht:** Op 05-12-93 zag en hoorde K.V. een exemplaar aan het einde van de Weidsteeg.

**Kleine Bonte Specht:** A.B. en S.B. zagen en hoorden een mannetje langs het fietspad naar het station.

**Witte Kwikstaart:** Op 12-12-93 zagen K.V. en A.v.B. een exemplaar in de Zump. S.S. zag een exemplaar op 27-11-93 langs de Elisabethdreef.

**Winterkoning:** Sinds november zitten twee exemplaren in een tuin langs de Berkeboom. Ze zijn waargenomen door R.B.

**Goudhaantje:** S.S. zag een exemplaar in een tuin langs de Oranje Nassaulaan tussen 12-11-93 en 28-11-93. A.R. zag in december regelmatig twee exemplaren in een tuin bij Berkeboom 12.

**Glanskop:** Op 16-01-94 zagen A.B. en S.B. een exemplaar in de Plantage.

**Boomkruiper:** A.v.B. zag een exemplaar op 20-11-93 bij de trektelpost.

A.v.B.	= Annette van Berkel
K.V.	= Kars Veling
A.B.	= Arjan Brenkman
S.B.	= Stijn Brand
A.R.	= Arjan Reesink
P.v.V.	= Paul van Veen
C.H.	= Chris Harmsen
S.S.	= S. Smits
R.B.	= Ronald Baartman
Mevr. de Groot	= Mevr. de Groot
T.V.	= T. Verhagen
A.M.v.d.L.	= Anne-Marie van de Laar
P.T.	= Pim Tiemens
W.K.	= Wim Kievit
J.W.	= Joost Woudstra
L.v.d.K.	= Leo van der Kooij
G.v.R.	= Gerard van Ruiten

Ongehoord veel waarnemers dit keer, we willen dit graag zo houden.

Stijn Brand  
Arjan Brenkman



## PADDEN EN KIKKERS.

Al vele jaren kent de N.V.W.C. een werkgroep padden, bestaande uit een groep leden die meestal bij regenachtig weer hun werk doen. Op dijken en bijliggende wateren speurend naar de eerste op een regenachtige avond zo eind februari begin maart afhankelijk van vorst.

Padden graven zich in de grond om te overwinteren. In het werkgebied van de N.V.W.C. bevinden zich enkele dijktracees die als overwinterplaats dienen. Vanaf zo'n meter vanaf het wegdek zoeken ze zich een veilig plaatsje in het talud of enkele meters lager.

Nu we deze winter overlast gekend hebben van het water, wat op sommige plaatsen niet ver van het wegdek kwam aan de rivierkant van de dijk, maar ook de dijk doorsiepelde en de grond van plassen voorzag aan de andere kant, ben ik benieuwd wat er gebeurd is met dieren als padden, kikkers, grote en kleine watersalamanders en wormen.

Omdat ik geen 24-uur per dag zelf kan kijken, vraag ik u mij even door te bellen als u een van deze soorten op trek ziet gaan.

Spreek gerust het antwoordapparaat in met uw tel.nummer, wat en waar u wat zag en of u teruggebeld wilt worden als een van ons de telefoon niet zelf opneemt.

Vergaderingen aan huis of even rustig eten zijn vaak redenen dat we de telefoon niet aannemen.

Wilt u zelf meedoen aan de paddenwerkgroep dan kunt u de coördinator Harry v.d. Warenburg benaderen, tel: 03450 - 14358.

Gerrie Monfils, tel./fax: 03473 - 77638.

## TELEFOONLIJST

We willen een telefoonlijst oprichten voor het doormelden van leuke waarnemingen van vogels. De lijst zal via het bekende piramidesysteem worden opgezet. Dit houdt in dat de ontdekker de bovenste van de lijst belt. Die belt vervolgens de twee mensen onder hem. Die twee bellen ook weer de twee onder hen, enzovoort.

Degene die intekent verplicht zich hiermee tot het snel doormelden van leuke waarnemingen. Hier staat tegenover dat je ook snel gebeld wordt als een ander iets ontdekt.

Voor de duidelijkheid nog even wat er doorgemeld moet worden:

- 1) Nieuwe soorten voor Nederland.
- 2) Nieuwe soorten voor Culemborg en omstreken.
- 3) Invasiegasten.
- 4) Zeldzame soorten volgens de gangbare vogelboeken.

Voor de duidelijkheid: Langsvliegende beesten ook graag doormelden.

Uit het bovenstaande blijkt wel dat dit doorbellen slechts enkele keren per jaar zal gebeuren, maar zo mis je in ieder geval de leuke soorten niet.

Bij het doorbellen is een beschrijving van de vogel gewenst. Ook mogelijke zeldzaamheden mogen worden doorgebeld. Anderen kunnen dan helpen bij de determinatie.

Opgeven voor de lijst kan door het bellen van:

Stijn Brand: tel.: 16038 of

Arjan Brenkman: tel.: 19375

Natuurlijk mag mondeling opgeven ook.

Als er genoeg mensen hebben ingetekend zullen wij een piramide publiceren en zorgen dat iedereen hem thuis krijgt.

Stijn Brand

Arjan Brenkman



## KNOTWERKGROEP

Ongeveer 20 jaar wordt er in ons werkgebied gesnoeid door vrijwilligers onder de paraplu van de Natuur- en Vogelwacht. De knotters richten zich met name op die bomen die landschappelijk van waarde zijn en waar (door wat voor oorzaak ook) onderhoud door de (particuliere) eigenaar achterwege blijft.

In de praktijk betekent dit dat op een zaterdag een groep vrijwilligers met beperkte middelen aan de gang gaan en dat aan het eind van de dag de knotplaats opgeruimd is en een aantal bomen ontdaan is van de pruikenlast.

Het hout wordt ter plekke verbrand en/of kachelbezitters nemen de dikkere stukken mee naar huis.

### Verslag 1992/1993

Het seizoen 1992/1993 is de werkgroep op een tweetal locaties aan het werk geweest. Een tweetal zaterdagen werd geknot bij de familie Vernooy/Wammes aan de Lekdijk te Beusichem. De gemeente Buren stond op dat moment het verbranden van het hout nog toe zodat naast wat openhaardhout de restanten verbrand werden. Een tweetal zaterdagen waren nodig om het merendeel van de bomen te snoeien die staan aan het einde van de Weidsteeg in de uiterwaarden.

Daar dit een redelijk bereikbare plaats is kon het hout hier versnipperd worden. De gemeente Culemborg, sector groen, heeft hiervoor zorg gedragen.

Enkele bomen konden niet gesnoeid worden daar deze te ver in het water stonden en derhalve niet bereikbaar waren.

De vijfde snoeidag moest afgelast worden daar een dag voor de snoeidag een "verbod" op het branden afkwam.

De locatie, in de uiterwaarden, was moeilijk bereikbaar en derhalve was versnipperen geen haalbare kaart.

Vervelende bijkomstigheid was dat deze dag leden van de "Ronde Tafel" ons zouden assisteren.

Enigszins ontstemd waren wij ook over het tijdstip van de mededeling. Ongeveer twee maanden voor deze laatste snoeidag was reeds aangegeven dat hier gesnoeid en verbrand zou worden.

Naar onze mening was hierover voldoende overleg geweest met de afdeling milieu van de gemeente Culemborg en was er feitelijk sprake van een ontheffing. De N.V.W.C. kan zich echter niet aan de regels onttrekken met het risico van een proces-verbaal.

### Algemeen

Medio 1993 zijn wij geconfronteerd met het feit dat het snoeihout als restproduct alleen nog maar op een "milieuvriendelijke" wijze verwerkt mag worden. In de praktijk betekent dit versnipperen, afvoeren naar een verbrandingsoven of bijvoorbeeld laten liggen in een greppel.

In alle drie de gemeentes (Culemborg, Buren en Geldermalsen) mag niet meer in de open lucht verbrand worden.

Incidenteel hebben wij reeds een beroep kunnen doen op de gemeente Culemborg om het hout te versnipperen.

Dit is echter geen structurele oplossing o.a. vanwege de volgende redenen:

- De bomen zijn van particuliere eigenaren
- Het hout kan pas later verwerkt worden (versnipperen is niet ongevaarlijk en dient naar onze mening door professionele mensen te geschieden)
- Onze snoeilocaties zijn met name gesitueerd in de uiterwaarden en vaak slecht bereikbaar voor zwaarder materieel. Het afvalhout moet ook snel verwerkt worden (risico bijv. hoog water, vee in het weiland, verlangen van de eigenaar).

Realistisch gezien moeten wij onderkennen dat onze mogelijkheden als werkgroep beperkt zijn, in menskracht maar ook fysiek ten aanzien van hulpmiddelen.

Onze inschatting is dat vele eigenaren onze taak niet direct zullen overnemen omdat zij geen kosten willen/kunnen maken en ook de menskracht ontbreekt.

Kortom door het verbod op verbranden is het risico dat we weer terug bij af zijn levensgroot.



De nadelige effecten van het branden onderkennen wij, maar hopelijk kan er toch een ontheffingsbeleid komen zodat de werkgroep haar activiteiten kan hervatten.

Op plaatsen waar dit goed mogelijk is zouden alternatieve vormen van verwerken (versnipperen) toegepast dienen te worden. Dan praten we overigens nog niet over de organisatorische en kostenaspecten.

Het afgelopen halfjaar zijn er diverse "contacten" geweest om dit probleem aan de orde te stellen. Contacten in die zin dat de dreiging aanwezig is dat als er geen "structurele oplossing" komt de knotactiviteiten gestaakt moeten worden. De dreiging is nu al dat het seizoen 1993/1994 verloren gaat.

Dit heeft er o.a. mee te maken dat "ambtelijke" molens nu eenmaal langzaam gaan.

O.a. door onze werkgroep en de knotwerkgroep te Geldermalsen is dit probleem aangekaart bij de Stichting Coördinatie Gelderland (SCLG). Coördinator Jan Huidink heeft dit probleem inmiddels opgepakt en alle gemeenten in de provincie Gelderland aangeschreven.

Enkele citaten:

"In het kader van de aanscherping van het beleid Bodem en Grondwaterbescherming en de Wet op de luchtverontreiniging heeft de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) een vernieuwd model Brandverordening aanbevolen bij de gemeenten. Doel van de nieuwe brandverordening is het tegengaan van het branden in de open lucht en de daarmee gepaard gaande milieuverontreinigingen."

"Het zonder meer navolgen van de nieuwe brandverordening heeft echter belangrijke consequenties voor het landschap in uw gemeente."

"Ofschoon wij de milieubezwaren die aan het verbranden vastzitten onderkennen, zijn de alternatieven "afvoeren" en "versnipperen" om meerdere redenen niet haalbaar.

Behalve de milieutechnische bezwaren die ook aan deze alternatieve kleven, zullen de hoge kosten ook een belangrijk obstakel zijn voor continuïteit in het beheer."

"Dit zal voor veel vrijwilligersgroep, eigenaren/gebruikers en rentmeesterskantoren aanleiding zijn voor een sterk verminderde animo voor het onderhoud van hun landschapselementen. Dit zal op den duur leiden tot een verder achterstand in de onderhoudstoestand, waarbij wij melden dat de staat van onderhoud van de kleine natuur- en landschapselementen doorgaans toch al niet te florissant is."

"Wij bevelen u aan om een algemeen brandverbod in te stellen met een ontheffingsmogelijkheid voor....."

"Wij bevelen u aan om wel een meldingsplicht voor te schrijven en te hanteren."

Het wachten is nu op antwoord hoe de gemeenten hier mee denken om te gaan, passen zij hun verordeningen aan (ontheffingen) of zien zij andere mogelijkheden (bijvoorbeeld zwaarder subsidiëren van landschapsonderhoud zodat beroepskrachten ingehuurd kunnen worden).

De vraag is wat weegt zwaarder "- het niet onderhouden van waardevolle kleine landschapselementen of het (beperkt) branden in de openlucht."

Harry van de Warenburg,  
tel.: 03450-14358.  
Wim Smits,  
tel.: 03450-16575.

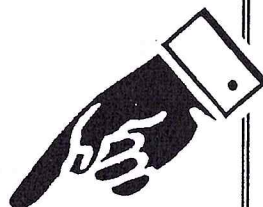




## EXCURSIE- EN AKTIVITEITENPROGRAMMA

**\*\* INDIEN NIET VERMELD, DAN VERTREKKEN ALLE EXCURSIES VANAF "DE KETELVINK" \*\***

datum	tijd	aard van de activiteit
vrijdag 18 februari 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
✓ zaterdag 19 februari 1994	09.00-15.00 uur	Knotwilgen snoeien [konvo volgt!]
✓ maandag 21 februari 1994	20.00 uur	Algemene maandelijks vergadering
✓ vrijdag 25 februari 1994	20.00 uur	Dia-avond [konvo volgt!]
zaterdag 26 februari 1994		Fiets-Vogelexcursie naar de Kil van Hurwenen [konvo volgt!]
✓ maandag 28 februari 1994	19.30 uur	JAARVERGADERING [konvo volgt!]
vrijdag 4 maart 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
zaterdag 5 maart 1994	09.00-15.00 uur	Reservedag knotwilgen snoeien
maandag 7 maart 1994	20.00 uur	Bijeenkomst Werkgroep Natuurfotografie
vrijdag 11 maart 1994	a) 19.30-21.00 uur b) 21.00	Oudere jeugdavond Aansluitend Uilenexcursie o.l.v. Vogelwerkgroep
zaterdag 12 maart 1994	a) 09.00-12.00 uur b)	Tuinwerkzaamheden Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep
vrijdag 18 maart 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
✓ maandag 21 maart 1994	20.00 uur	Algemene maandelijks vergadering
woensdag 23 maart 1994		LAATSTE INLEVERDATUM KOPY HAK-AL APRIL !!!
✓ vrijdag 25 maart 1994	20.00 uur	Dia-lezing [konvo volgt!]
zaterdag 26 maart 1994		Zoogdiereninventarisatie door de Zoogdierenwerkgroep
vrijdag 8 april 1994	19.30-21.00 uur	Oudere jeugdavond
zaterdag 9 april 1994	a) 09.00-12.00 uur b)	Tuinwerkzaamheden Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep
maandag 11 april 1994	20.00 uur	Bijeenkomst Werkgroep Natuurfotografie
vrijdag 15 april 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
zaterdag 16 april 1994	07.00 uur	Vogelexcursie Mariënwaard/Regulieren; vertrek per fiets [konvo volgt!]
✓ maandag 18 april 1994	20.00 uur	Algemene maandelijks vergadering
✓ vrijdag 22 april 1994	20.00 uur	Dia-lezing [konvo volgt!]





zaterdag 23 april 1994		Zoogdiereninventarisatie door de Zoogdierenwerkgroep
zaterdag 30 april 1994	07.00 uur	Koninginnedag; Vogel-fietsexcurse Nieuwe-Zuider-Lingedijk o.l.v. Vogelwerkgroep [konvo volgt!]
maandag 2 mei 1994	20.00 uur	Bijeenkomst Werkgroep Natuurfotografie
vrijdag 6 mei 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
zaterdag 7 mei 1994	a) b)	Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep Amfibieëninventarisatie o.l.v. Henkjan Kievit [konvo volgt!]
maandag 9 mei 1994	19.00 uur	Plantenexcursie o.l.v. Plantenwerkgroep
woensdag 11 mei 1994 t/m zondag 15 mei 1994		Hemelvaartskamp; doel: nader te bepalen [konvo volgt!]
zaterdag 14 mei 1994	a) 09.00-12.00 uur b)	Tuinwerkzaamheden Zoogdiereninventarisatie door de Zoogdierenwerkgroep
✓ maandag 16 mei 1994	20.00 uur	Algemene maandelijkse vergadering
vrijdag 20 mei 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
✓ vrijdag 27 mei 1994	20.00 uur	Dia-lezing [konvo volgt!]
zaterdag 28 mei 1994	a) b)	Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep Vogel-fietsexcurse Zouwegebied of Kievitsbuurt o.l.v. Paul van Veen [konvo volgt!]
vrijdag 3 juni 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
zaterdag 4 juni 1994	10.00 uur	Insektenexcursie o.l.v. Insektenwerkgroep [konvo volgt!]
maandag 6 juni 1994	20.00 uur	Bijeenkomst Werkgroep Natuurfotografie
vrijdag 10 juni 1994	a) 19.30-21.00 uur b) 22.00 uur	Oudere jeugdavond Rallen-fietsexcurse o.l.v. Vogelwerkgroep
zaterdag 11 juni 1994	a) 09.00-12.00 uur b) c)	Tuinwerkzaamheden Zoogdiereninventarisatie door de Zoogdierenwerkgroep Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep
vrijdag 17 juni 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
zaterdag 18 juni 1994	09.00 uur	Plantenexcursie o.l.v. Plantenwerkgroep [konvo volgt!]
✓ maandag 20 juni 1994	20.00 uur	Algemene maandelijkse vergadering
zaterdag 25 juni 1994	a) b)	Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep Oeverzwaluwinventarisatie o.l.v. Vogelwerkgroep. Graag vooraf contact met Paul van Veen, tel.: 21953



